

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1921.

Första kammaren.

Nr 9.

Onsdagen den 16 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Tamm* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 71, med förslag till lag om ändring i vissa delar av 14 kap. strafflagen.

Denna proposition föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 9, i anledning av väckt motion angående ändring i lagen den 19 juni 1919 om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om landsting;

nr 10, i anledning av väckt motion angående ändring av 14 § 1 mom. i förordningen om kommunalstyrelse i stad;

nr 11, i anledning av väckt motion om ändrad tid för väckande av nya förslag vid landsting; och

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § i stadgan den 13 juni 1913 om proportionellt valsätt vid vissa val inom landsting och stadsfullmäktige m. m.

Företogs val av tjugufyra valmän för utseende av ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valföretagningens slut hava blivit till valmän utsedda:

herr Alexanderson	med 104 röster
„ Antonsson	„ 104 „
„ Berglund	„ 104 „
„ Boberg	„ 104 „
„ Ekman, Karl Johan,	„ 104 „
„ Elisson	„ 104 „

Första kammarens protokoll 1921. Nr 9.

herr Frändén	med 104 röster
„ Hansson, Sigfrid,	„ 104 „
„ Jespersen	„ 104 „
„ Johansson, Carl, i Hälsingborg	„ 104 „
„ Johansson, Johan, i Kälkebo	„ 104 „
„ Klefbeck	„ 104 „
„ von Koch	„ 104 „
„ Larson, Edw.,	„ 104 „
„ Lindhagen	„ 104 „
„ Modig	„ 104 „
„ Nilsson, Gustaf,	„ 104 „
„ Olsson, Åhlmans Olof,	„ 104 „
„ Pers	„ 104 „
„ Pålsson	„ 104 „
„ von Sneidern	„ 104 „
„ von Sydow	„ 104 „
„ Tengdahl	„ 104 „
„ Åkerman	„ 104 „

Anställdes val av sex suppleanter för de valmän, som av kammaren fått i uppdrag att utse ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till suppleanter utsedda:

herr Linder	med 70 röster
„ Johansson i Hornsberg	„ 70 „
„ Bodin	„ 70 „
„ Johansson, Johan Bernhard,	„ 70 „
friherre Barnekow	„ 70 „
herr Norling	„ 70 „

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Herr statsrådet *Dahlberg* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner: nr 73, angående anslag för uppförande av en lärlingsbyggnad för lantbruksskolan vid Ultuna; och nr 81, angående ändring i gällande bestämmelser om glidande tullsatser för vissa slag av spannmål m. m.

Vid härefter skedd föredragning av dessa propositioner hänvisades desamma, nr 73 till jordbruksutskottet och nr 81 till bevillningsutskottet.

Föredros, men bordlades på flera ledamöters begäran ånyo andra lagutskottets utlåtanden nr 2—4.

Föredros ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 1 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1922 första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna.

Punkten 1.

I denna punkt hade utskottet på anförda skäl, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag, hemställt, att riksdagen måtte till förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning å extra stat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst, 200,000 kronor.

*Förstärkning
av anslaget
till Kungl.
Maj:ts hov-
hållning.*

Herr L i n d: Jag tillhör ett parti, som har på sitt program införandet av republik, och skulle på den grund yrka avslag å hela första huvudtiteln. Då jag nu ej gör detta, får det ej uppfattas, som om jag eller mitt parti frånträtt programmet i denna del.

I sitt trontal har Hans Majestät Konungen särskilt framhållit, att tiden är sådan, att den största sparsamhet är av nöden. Sparsamhetskravet har även framhållits såväl av regeringen som av riksdagens medlemmar. Frågan är blott varest sparsamhetsnitet skall göra sig gällande; och därom äro meningarna delade.

Kastar man en blick på statsutskottets utlåtande angående regleringen av utgifterna under första huvudtiteln, kan man sannerligen ej upptäcka något spår av sparsamhetsnit; och dock borde väl här sparsamheten hava börjat. Det verkar minst sagt beklämmande, för att ej använda ett starkare uttryck, att se utskottet föreslå avsevärda förstärkingar av anslagen såväl till Kungl. Maj:ts som till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning icke allenast å extra stat för år 1922 utan även å tilläggstat för år 1921, samtidigt som kraftiga åtgärder vidtagas för att nedpressa kroppsarbetarnas arbetslöner och minska statstjänarnas dyrtidstillägg. Man får sannerligen ej förundra sig över, om dessa grupper, och säkerligen en hel del gott folk av medelklassen, skola känna sig missnöjda över en sådan inkonsekvens. Som skäl för bifall till de begärda förstärkningarna anför utskottet, att de ordinarie anslagen visat sig otillräckliga på grund av den under de senaste åren inträdda prisstegringen. Jag vill härvid påpeka, att prisstegringen numera upphört, och att prisen på så gott som alla förnödenheter äro i ständigt sjunkande.

Skall sparsamhetskravet verkligen bliva något annat än blott och bart ett tomt ord, varmed man skyltar inför folket, så är det nog nödigt att vidtaga praktiska åtgärder för dess förverkligande, och då är det väl av vikt att börja i toppen och där föregå med gott exempel. Har början skett där, torde det sedan vara lättare att genomföra sparsamhet även

*Förstärkning
av anslaget
till Kungl.
Maj:ts hov-
hållning.
(Forts.)* på djupet, där det av praktiska skäl kan ske. Även om alla extra anslag å denna huvudtitel ej skulle anses onödiga, kan dock en besparing å vad som föreslagits utan olägenhet ske av mellan $\frac{1}{2}$ och 1 million kronor.

Herr talman, jag tillåter mig yrka avslag å såväl den kungl. propositionen, punkt 1, som utskottets utlåtande i punkt A 1.

Herr Hellberg: I anledning av den föreslagna höjningen av apanagen har jag tillåtit mig göra en liten jämförande undersökning angående statschefernas gager inom de olika europeiska staterna. Det har härvid visat sig, att deras civillistor äro rätt olika, beroende naturligtvis på ländernas storlek och folkrikhet o. s. v., men särskilt påtagligt framträder en bestämd skillnad mellan monarkiska och republikanska länder. Så, för att anföra ett par exempel, visar det sig att, medan statschefen i England åtnjuter en avlöning av mellan åtta och nio millioner, så får Frankrikes president nöja sig med en tiondel därav eller mellan åtta och niohundratusen kronor. Den tyska presidenten har endast omkring sexhundratusen kronor, räknat enligt den gamla valutan. Däremot betalar ett litet land som Belgien sitt statsöverhuvud ett tre gånger så stort belopp som det, varmed Frankrike avlönar sitt, och fyra gånger så mycket som för närvarande utgår i Tyskland för samma ändamål. Går man sedan till de små republikanska länderna, som i storlek äro jämförliga med Sverige, t. ex. Portugal, så visar det sig, att presidenten där åtnjuter en avlöning av omkring sjuttiotusen kronor, medan inom de andra skandinaviska länderna apanagen uppgå till något under eller något över vad som förut utgått hos oss.

Det är således uppenbart, att den höjning som här föreslås inte blott avser att statschefen skall åtnjuta en avlöning som svarar mot hans ställning, utan motiveras av de anspråk, som bruka ställas för kungligheten. Den är, såsom utskottet betecknat den, en höjning av anslaget till konungens — liksom sedermera även till kronprinsens — hovhållning. För min del kan jag på grund av min allmänna åskådning inte anse, att det under nuvarande förhållanden är lyckligt, att denna hovhållning upprätthålles vid sin gamla nivå. Den har ju egentligen ingen annan uppgift än att vidmakthålla den föreställningen, att kungligheten är någonting avskilt från den vanliga mänskligheten och att bibringa folket den hypnosen, att denna kunglighet representerar ett mytiskt värde, som står över vanligt människovärde. Detta är, såsom jag förut tillåtit mig kalla det, en politisk vidskepelse, som jag tror vara skadlig för alla parter, skadlig för kungligheten själv, som därigenom får en vrång föreställning om sig själv, och skadlig för folket, som därigenom bibringas den uppfattningen, att det finnes högre värden än de mänskliga, falska värden, som stå över de verkliga och äkta.

Nu säges det emellertid i statsutskottets motivering för anslagets höjning, att dyrtiden medfört kostnader till avlöning åt befattningshavare vid hovstaten, som betydligt överstiga den höjning som är föreslaggen, och det är naturligtvis alltid ett skäl. Men detta skäl bygger dock

på den föreställningen, att hovstaten skall upprätthållas vid samma storlek som förut, och det är mot detta jag för min del velat opponera mig. Vi yrka i fråga om statens tjänstemän, att det skall ske indragning av poster, som äro överflödiga och att man skall reducera tjänstemännens antal. Då synes mig, att en sådan reduktion successivt borde äga rum också på hovstaten, som inte har annan funktion än den jag nyss antydde och som verkligen i dessa tider måste anses onödig och olämplig. Jag tycker således, att nu skulle vara ett tillfälle att låta tidens inverkan i någon mån åstadkomma en utjämning i kunglighetens förhållande till den övriga mänskligheten, såsom ledande till bådas sanna bästa, i stället för att försöka hålla det gamla vid makt.

*Förstärkning
av anslaget
till Kungl.
Maj:ts hov-
hållning.
(Forts.)*

Nu hava emellertid de tre stora riksdagspartierna i rörande endräkt förenat sig om att tillstyrka den begärda höjningen — jag konstaterar det intressanta och litet pikanta, men kanske också för ett av dem något genanta i detta förhållande. Under sådana omständigheter är det uppenbart, att det inte tjänar något till att komma med ett avslagsyrkande, som jag annars skulle vela framställa.

Herr S a n d l e r: Jag förstår uppriktigt sagt inte, varför man inte gör yrkande i överensstämmelse med vad man talar — jag säger detta närmast med anledning av herr Hellbergs anförande — även om man anser lönlöst att komma med ett sådant yrkande.

Vad mig beträffar har jag begärt ordet av den anledningen, att jag på ett förberedande stadium handlagt detta ärende i finansdepartementet. Då frågan där uppkom, satt jag såsom finansminister, jag har sedermera haft att föredraga detta ärende inom den förutvarande regeringen i statsrådsberedningen. Jag vill meddela, att jag för min del vid prövning av detta ärende kom till den uppfattningen, att det som här blivit föreslaget av den nuvarande regeringen var ett rimligt krav. Jag ber också att få meddela, att denna uppfattning delades av den dåvarande socialdemokratiska regeringen. Det är självfallet att, innan jag kom till en sådan uppfattning, jag gjorde mig förvissad om, hur läget var och vilka skäl det kunde finnas för en höjning av anslagen under denna huvudtitel. Jag trodde icke, att det skulle vara behöfligt, men det är kanske säkrast, efter vad herr Hellberg anført, att i alla fall inskjuta, att vad det här är fråga om icke är vad man kallar avlöningen till statschefen, utan om anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning, vilket självfallet icke är detsamma som den avlöning statschefen åtnjuter, utan innesluter alla de omkostnader, som äro förenade med den ställning statschefen intager och, tillfogar jag, också med den bostad som är vederbörande anvisad. För den som haft tillfälle att se, vart dessa pengar gå, är det kanske icke lika svårt att förstå summans storlek, som då man utan vidare ställes inför densamma.

Jag ville naturligtvis göra mig underrättad om vad det kunde finnas för skäl för höjningen. Jag fann mig då utan vidare kunna ställa mig på den ståndpunkten, att en höjning i det ordinarie anslaget icke kunde

*Förstärkning
av anslaget
till Kungl.
Maj:ts hov-
hållning.
(Forts.)*

komma ifråga, utan att vad man kunde överväga vore en höjning på extra stat, en förstärkning i hovhållningsanslaget, motiverad av de under dyrtiden uppkomna förhållandena, en höjning alltså av den art, att man sedan är oförhindrad att, då det skälet icke längre föreligger, också vidtaga den minskning i detta anslag som då kan finnas erforderlig och skälig. Jag blev då förvissad om — och statsutskottet säger också det samma i sitt utlåtande — att det belopp, som skulle erfordras till dyrtidstillägg, är betydligt större än det belopp, 200,000 kr., varom här är fråga. Jag kan tillfoga att, om man frånräknar hovfunktionärerna och således endast räknar med den personal av lägre grad, som är anställd för att sköta om slottet, visar det sig, att dyrtidstilläggen uppgå till i det närmaste det belopp, varom här är fråga. Jag har förvissat mig om att, beträffande utmätandet av dessa dyrtidstillägg, det icke kan vara tal om något slags slöseri, då de icke äro utmätta efter så pass — efter riksdagens nuvarande uppfattning — liberala grunder, som fallet är beträffande de till ämbets- och tjänstemän utgående dyrtidstilläggen. För min del har jag följaktligen måst säga mig, att det finnes sakskäl för en höjning på extra stat, motsvarande vad som kunde behövas i merkostnader för dyrtidstillägg åt ifrågavarande personal.

Men sen kan man naturligtvis säga så här: varför icke göra indragningar och besparingar på andra områden? Jag har också gjort mig den frågan, men jag har icke kunnat stanna vid en så bekväm ståndpunkt som att blott säga: det bör göras indragningar och besparingar. Man bör också sätta sig in i vad det finnes för möjligheter i det fallet. Vilka summor är det, som skulle kunna inbesparas genom indragning av en eller annan av de hovfunktionärer, som man med fullt fog skulle kunna anse icke vara nödvändiga? Jag har kommit till den uppfattningen, att vad man på den vägen kunde vinna verkligen icke är mycket att tala om. Att här säga att, sedan kristiden fortgått under fem år, bör det nu vidtagas inskränkningar och besparingar, det innebär, att man fullständigt förbiser, att här varit i verksamhet en makt, som är starkare än både regeringen och riksdagen, nämligen den ekonomiska makt som heter penningvärdets förändring. Den har åstadkommit indragningar och besparingar beträffande första huvudtiteln, som — det vågar jag påstå — varken regeringen eller riksdagen torde kunnat åstadkomma. Man bör väl icke förbise, att kronans värde efter kristiden är en tredjedel av vad det var före kristiden och att alltså den som då hade att förfoga över 800,000 kronor nu har till sitt förfogande ungefär en tredjedel av vad han hade före kristiden. Detta kan ju helt enkelt icke hava skett på något annat sätt, än att mycket betydande indragningar och besparingar hava måst göras. För min del har jag verkligen ansett mig böra taga rimlig hänsyn till en sådan omständighet och icke inför sådan pressning till indragningar och besparingar, som faktiskt ägt rum under sista åren, peka på den ena eller andra hovchergen, som jag naturligtvis mycket väl skulle kunna leta fram och säga: där är en post, där indragning skulle kunna ske.

Jag slutar med att erinra därom att, då anslaget under första huvudtiteln till Kungl. Maj:ts hovhållning bestämdes vid 1865—1866 års riksdag, hela första huvudtiteln uppgick till 1,417,000 kronor. Det skedde i en budget, vars slutsumma var 35,578,700 kronor. Om jag lägger ihop riksstaten för första huvudtiteln 1921 och tilläggsstaten för 1921, får jag 1,517,000 kronor, således en ökning på 100,000 kronor. Budgetens slutsumma är nu 1,135,000,000 kronor.

*Förstärkning
av anslaget
till Kungl.
Maj:ts hov-
hållning.
(Forts.)*

Herr talman, jag tillåter mig yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr Lindhagen: Jag talar här, liksom eljest, icke för något visst partis räkning, utan, så gott jag förstår, för mig själv.

Då vi icke förut haft någon förhöjning av apanaget, är det alldeles givet, att den säkerligen ganska talrika betjäning av högre eller lägre grad, som äro anställda för slottens vård eller vid hovet, och de som äro pensionerade från civillistan, hava rättighet att liksom rikets alla övriga innevånare följa med sin tid så långt möjligt är och få förhöjning i sina arvoden, då de nu en gång äro antagna och till på köpet konungens hov är på visst sätt en grundlagsfästad institution. Således kan jag för min del icke ansluta mig till det bekväma betraktelsesätt, som vi alla skatta till mången gång, nämligen att då något icke konvenerar oss och vårt eget omedelbara intresse ej beröres, så fatta vi hänsynslösa beslut utan att bekymra oss om medmänniskor, vilka uppenbart eller i det obemärkta äventyras därigenom i sitt livsuppehälle. Jag menar således, att till dem, som här äro subventionerade eller måste leva på pensioner, måste man taga hänsyn liksom till alla andra. En utredning härom hade varit önskelig.

I detta sammanhang är det emellertid en annan fråga, som borde kommit upp samtidigt med den förevarande, och som beröres i en av mig väckt motion år 1913. Jag fullföljde tankegången då och måste göra det även nu. Den står upptagen på min motionslista, som — herr talman torde ursäkta — omfattar 40 motioner, av vilka jag icke medhunnit hitintills att väcka mer än 23, och bland dem, som fela, är även den motion, som rör ifrågasvarande ämne.

Det är klart att hoven icke tillkommit av en slump, de ha sina rötter i historien. Deras ursprung ligger i tider, då menige mans sociala begrepp voro outvecklade och förmågan av självstyrelse ingen eller i varje fall särdeles opålitlig. För att det hela skulle kunna sammanhållas behövdes en härskare, som byggde sin befogenhet på folkets självbevarelseinstinkt samt vidmakthöll sitt anseende genom traditioner och anblicken av en bländande kostymering. På det sättet uppkommo nu hoven.

Nu skulle jag föreställa mig, att efter "demokratiens genombrott" och den allmänna och lika rösträttens genomförande skulle vi, om icke våra hjärtan stode kvar — ty jag tror att våra hjärtan ännu göra det — på den medeltida ståndpunkten, åtminstone för anständighetens skull, komma från den tid, då en praktfull kostymering var nödvändig för att

Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning. (Forts.)

hålla folket i tygel. Jag bygger på en sådan utgångspunkt i mitt följande resonemang.

Man måste fråga sig, vad hovet överhuvudtaget skall tjäna till i vår tid. Är det icke riktigt och billigt, att befria konungen, så länge vi hava monarki, åtminstone från skyldigheten, från traditionen att upprätthålla en så stor medeltida apparat. Detta var utgångspunkten för den motion jag väckte år 1913 och vilken, då det voterades i andra kammaren, såsom jag tror, samlade åtskilliga röster. Jag vill nu fästa herr talmannens uppmärksamhet på, att jag icke kommer att göra något yrkande som rör klämman, ty jag vet att med herr talmannens åskådning proposition icke komme att framställas därpå, men jag kommer att yrka att det göres ett tillägg till utskottets motivering i överensstämmelse med min hemställan 1913, nämligen, så lydande, att utskottet anser sig dock böra påpeka önskyrdheten av "att regeringen måtte, efter samråd med vederbörande, taga under övervägande, huruvida och i vad mån det så kallade hovet och den i statsverkspropositionens första huvudtitel omnämnda hovhållningen skulle kunna avskaffas och i övrigt regeringsmaktens högsta representant och andra kungliga personer befrias från en väsentlig del av den representationsskyldighet, som nu anses åligga dem, samt i följd härav den så kallade civillistan efter våra anspråk och tillgångar väsentligen nedsättas i riktning mot vad som enligt utländska förebilder anses skäligen böra ställas till förfogande åt regeringsmaktens högste representant i republikanskt styrda länder".

Denna fråga är också av aktuellt intresse just vid denna riksdag, därför att det nu är i fråga att ytterligare utvidga den gamla diplomatien. Denna är egentligen ingenting annat än en utvidgning av hovet, och den glans och prakt man i hovhållningen ansett sig böra utveckla har även den gamla diplomatien ansett sig skyldig att utveckla såsom representant för den högsta regeringsmakten i landet, så att vi fått en liten hovhållning mångenstädes här och där i utlandet. Jag har hört förvånande uppgifter, om vilken stor personal i betjäning o. s. v. man anser sig behöva och består sig med. Det är ett fullständigt litet hov, och det är det staten hädanefter skulle få betala, enligt utrikesdepartementets budget. Härmed sammanhänger även den interparlamentariska unionens stora anslag. Denna är också en liten utbyggnad av den gamla diplomatien, och dess glans framträder särskilt i mötenas kosthåll. De utsökta rätterna och de goda vinerna utgöra en huvudsak. En gång, då slumpen fogade att jag fick vara med, åto vi en dag furstligt i 5 timmar och arbetade i 3 timmar.

Civillistan måste nu ock ökas för att bestå konungen medel att enligt sed hålla stora fester, dels för rikets ämbets- och tjänstemän med damer och dels för riksdagens ledamöter, och då mat- och vinprisen stigit, är det kanske förklarligt, att riksdagen även ur denna synpunkt gärna vill vidmakthålla den gamla hovhållningen.

Utredningen visar emellertid icke — och jag vet icke heller från

annat håll — om Kungl. Maj:ts haft tillfälle att avskeda överflödiga funktionärer eller sådana, som av andra sysselsättningar eller av egen förmögenhet hava sitt fulla uppehälle. En utredning om denna sak hade som sagt bort föreligga.

*Förstärkning
av anslaget
till Kungl.
Maj:ts hov-
hållning.
(Forts.)*

Jag får således, herr talman, hemställa, att kammaren i motiveringen till det beslut, kammaren nu går att fatta, på ett eller annat ställe måtte bifoga ett uttalande om "önskvärdheten av att regeringen måtte efter samråd med" o. s. v., precis som jag läste upp det, i enlighet med kläm-
men i min motion från 1913.

Herr Winberg: I lördags behandlades ett förslag från statsutskottet, som rörde en löneroglering för vissa av statens verk. Denna löneroglering var endast en konsekvens av vad som förut vidtagits beträffande andra verk. Emellertid befanns det att uppfattningarna inom utskottet vid detta tillfälle voro ganska delade och nästan från samtliga partier funnos representanter som, med i viss mån likartad motivering, yrkade avslag, och detta trots att hela den ekonomiska konsekvensen av det förslag, som då förelåg, knappast uppgick till det belopp, som man nu är färdig att föreslå såsom förhöjning å första huvudtiteln. Såsom bekant, voro också meningarna inom kammaren synnerligen delade i den frågan. Därföre är det något förvånande, att i dag finna ett fullkomligt enigt statsutskott, som är med om att under nuvarande förhållanden tillstyrka en så pass vittgående utökning av första huvudtiteln, som här är ifråga. I det fall, som behandlades här i lördags, rörde det sig om tusentals statsfunktionärer; idag rör det sig närmast om en enda familj. Jag måste säga mig, att det är något egendomliga sparsamhets-synpunkter, som tillämpas här i riksdagen, då man å ena sidan sparar utan avseende på berättigade krav och å andra sidan är fullkomligt enig om att tillstyrka utgifter, sådana som de här ifrågavarande. Emellertid har jag idag fått någon förklaring, huru sådant är möjligt. Man har visserligen på ryktets väg hört sägas, att den förutvarande regeringen har i väsentlig mån utarbetat den proposition, som föreligger och över vilken utskottet nu avgivit utlåtande, och jag får säga att, trots min kännedom om, huru mycket man kan vänta sig här i världen, trodde jag det icke, förrän jag fick det bekräftat idag av den republikanske motionären från 1912, förutvarande finansministern herr Sandler. Jag misstänker, att om jag år 1912 tillåtit mig att till den dåvarande republikmotionären herr Sandler framkasta den insinuationen, att han om 9 år skulle vara färdig att i kammaren gladeligen föreslå en sådan utökning av första huvudtiteln som denna, att vår vänskap då skulle hava lidit ett betydande avbräck. Emellertid visar detta bara, hur utvecklingsbara vi äro allesammans och huru oriktigt det är, att såsom på visst konservativt och monarkiskt håll, gjorts gällande det rent av skulle vara en fara, ifall man finge en socialdemokratisk regering här i landet. Gång efter annan ha vi haft uppenbara bevis för att ingenting är nyttigare för både den monarkiska och därmed besläktade uppfattningar än att just få en

Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning. (Forts.) socialdemokratisk regering, som tager hand om sådana intressen, som man i riksdagen icke skulle lyckas genomdriva från en klar högerregering. Ha vi icke här ett förslag som, om det framförts av en regering, som öppet betecknats som reaktionär, skulle hava väckt stark opposition, och skulle icke vänsterpartierna då gått emot det såsom en man? Nu gör man det icke idag och det av skäl, som jag förut berört.

Nu har man framhållit en synpunkt, som vid första påseendet kan synas plausibel, nämligen att den nuvarande ekonomiska utvecklingen, såsom herr Sandler framhöll, gjort, att kronans värde sjunkit (jag förmodar herr Sandler menade myntenheten kronan, och här ha vi ju att göra endast med den; annars finns det ju olika slag av kronor, vars värde sjunkit). Därför måste man se till att, liksom det skett med övriga statstjänare, de i någon mån kompenseras för detta, och detta låter ju vid första påseende ganska plausibelt. Då måste jag emellertid invända, för det första att det finns funktionärer, som redan från början så pass rikligt tilldelats ifråga om existensmedel, att en förändring på det ekonomiska området med åtföljande sänkning av penningvärdet icke nödvändigtvis behöver medföra, att ögonblickligen en kompensation av den anledningen gives. Och jag vill verkligen göra gällande, att vad som utgår på första huvudtiteln är efter vårt lands förhållanden tilltaget så pass, att man, även med hänsyn till nu varande ekonomiska omständigheter, kan utgå från, att de ordinarie anslagen böra räcka till. Men även om vi icke skulle anse detta vara tillfylllestgörande, måste jag fråga — om det nu är så, att man i detta fall liksom beträffande övriga statstjänare vill göra gällande, att det är rättvist, att det utgår dyrtidstillägg, varför har icke den frågan kommit upp, då den var mest aktuell, utan först nu, då priserna äro i sjunkande? Varför har man icke i detta fall lagt det på samma sunnda grund som för övriga statstjänare, d. v. s. satt tillägget i förhållande till prisläget så att, om prisläget ändrar sig, detta tillskott automatiskt går ned? Nu invände herr Sandler: Genom att man lägger detta på extra anslag, får man mycket lättare att, då behov icke längre föreligger, avskryva detta. Ja, detta låter nog säga sig, men det skall bli mycket intressant att se, om det blir lika lätt att avföra anslaget från huvudtiteln, sedan det en gång kommit dit, även om det utgår på extra stat. Jag betvivlar det, med tanke på den anpassningsförmåga, som den s. k. vänstern här i landet visat. Under sådana förhållanden, herr talman, föreligger det för mig alla skäl att yrka bifall till det yrkande, som framställts av herr Lind.

Herr S a n d l e r: Jag vill svara herr Winberg, att då jag hade denna fråga under övervägande i finansdepartementet, var jag fullt medveten om, att ett sådant slut, som jag nu kommit till, skulle bereda herr Winberg en mycket stor förnöjelse, då denna fråga kom till behandling här i kammaren. Men jag måste också tillfoga, att denna lilla detalj kunde verkligen icke förmå mig att komma till annan slutsats,

än vartill de sakliga skälen syntes mig föranleda. Jag tog alltså risken, herr Winberg. Vad beträffar frågan om republikmotionen för nio år sedan skall jag bara säga, att jag skulle mycket beklaga, ifall min själsliga beskaffenhet vid den tidpunkten var sådan, att jag icke skulle kunnat hålla isär två sådana frågor som dessa: skall det vara republik eller monarki här i landet? och den frågan, som i dag här behandlas, herr Winberg, nämligen storleken av det anslag, som skall uppföras under första huvudtiteln. Hur mycket herr Winberg själv begriper av den sak, som här diskuteras, framgår tydligt nog därav, att han i sitt anförande talade om att häromdagen gällde det dyrtidstillägg för många tusental familjer, men nu i dag ha vi att behandla en lönereglering bara för en familj. Detta vittnar om, huru mycket herr Winberg förstår av denna sak.

*Förstärkning
av anslaget
till Kungl.
Maj:ts hov-
hållning.
(Forts.)*

Herr Ekman, Carl Gustaf: Jag ber endast få tillkännagiva, att jag vid detta ärendes behandling i statsutskottet hemställt, att utskottet skulle, innan det tillstyrkte de föreslagna ökningarna, företaga en ny ingående undersökning av, huruvida icke genom minskad representation från statschefens sida eller genom en mera rationell organisation av hovhållningen en så stor ökning som den här föreslagna kunde undgås. I olikhet med herr Sandler hyser jag den uppfattningen, att man på den vägen skulle kunnat komma till ett annat resultat än det föreliggande. Då jag emellertid inom statsutskottet *icke vann någon* anslutning till denna min uppfattning, reserverade jag mig icke.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på den under behandling varande punkten yrkats dels bifall till, dels ock avslag å utskottets hemställan, ävensom att beträffande motiveringen förekommit ett särskilt yrkande, till vilket herr talmannen ville återkomma efteråt, om anledning därtill förefunnnes.

Sedermera gjorde herr talmannen till en början propositioner, först på bifall till samt vidare på avslag å utskottets i den förevarande punkten gjorda hemställan, och förklarade herr talmannen sig finna den förra propositionen, vilken upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller den i punkten 1 av statsutskottets utlåtande nr 1 **A** gjorda hemställan, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 109;

Nej — 12.

Förstärkning
av anslaget
till Kungl.
Maj:ts hov-
hållning.
(Forts.)

I avseende å motiveringen, fortsatte herr talmannen, hade annat yrkande ej förekommit, än, av herr *Lindhagen*, att till utskottets yttrande skulle läggas följande uttalande: "Utskottet anser sig dock böra påpeka önskvärdheten av att Kungl. Maj:tt måtte efter samråd med vederbörande taga under övervägande huruvida och i vad mån det så kallade hovet och den i statsverkspropositionens första huvudtitel omnämnda hovhållningen skulle kunna avskaffas och i övrigt regeringsmaktens högste representant och andra kungliga personer befrias från en väsentlig del av den representationsskyldighet, som nu anses åligga dem, samt i följd härav den så kallade civillistan efter våra anspråk och tillgångar väsentligen nedsättas i riktning mot vad som enligt utländska förebilder anses skäligen böra ställas till förfogande åt regeringsmaktens högste representant i republikanskt styrda länder."

Därefter gjorde herr talmannen propositioner, först på godkännande av utskottets motivering i den nu ifrågavarande punkten samt vidare på bifall till herr *Lindhagens* berörda yrkande; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Lindhagen* begärde votering, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som godkänner statsutskottets motivering i punkten 1 av utlåtandet nr 1 A, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr *Lindhagens* yrkande beträffande motiveringen.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit på följande sätt:

Ja — 74;

Nej — 28.

Herr statsrådet *Tamm* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner: nr 55, angående disponerande av vissa för komplettering av arméns radiotelegrafmateriel anvisade medel;

nr 56, angående ersättning till värnpliktige K. E. Backlund i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring; och

nr 57, angående ersättning till värnpliktige G. Nyström i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring.

Fortsattes föredragningen av statsutskottets utlåtande nr 1 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1922 första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna.

Punkterna 2—9.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 1 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1921 första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 18, i anledning av Kungl. *Förstärkning av ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll.* Maj:ts framställning om anvisande å 1921 års tilläggsstat under fjärde huvudtiteln av anslag till förstärkning av ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll.

I anslutning till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning hade utskottet i det nu föredragna utlåtandet tillstyrkt, att riksdagen måtte till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll å tilläggsstat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 3,000,000 kronor.

Herr Lindhagen: Det är svårt för en utomstående att bedöma betydelsen och befogenheten av ett sådant anslag, som det ifrågasvarande. Vad som är frapperande i vår tid för den, som är fiende till militärväsendet, och hoppats, att det skulle tagas allvarliga tag i hela världen för detsamma avskaffande, det är att vi här skola behöva bevilja ett anslag, till och med ett tilläggsanslag på 3 miljoner kronor för det ändamål, som här är ifråga, och man undrar huruvida icke detta kunde anordnas på annat och billigare sätt. Man ser, att huvudsaken med anslaget är försvaret och som en bisak kommer, att anslaget skall kunna bereda arbete för varvsarbetare och andra. Det hade varit önskligt, om dessa varvsarbetare i stället fått bygga ett kofferdifartyg, då hade man haft mera nytta av pengarne. Jag kan icke göra något yrkande, då jag icke är så inne i saken, att jag med någon vederhäftighet kan göra det nu — utom möjligen från antimilitaristisk synpunkt, då jag med nöje kan yrka avslag på allt detta.

Men jag vill fästa uppmärksamheten på, att här föreligger en hel del produktiva frågor, som under årtionden väntat på sin lösning och krävt sin lösning utan att man kommit ur fläcken. Dit hör jordfrågan ifråga om åbor och stutare. Jag har tillåtit mig att vid denna riksdag väcka ett omfattande förslag om en effektiv jordreform för att kunna bereda hundratusenden människor med egna hus å andras grund tillfälle att trygga hemmet genom förvärv av marken. Men härför behöves en finansiering, och därför har jag varit tvungen att yrka ett

Förstärkning av ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll. tilläggsanslag och ett extra anslag för detta ändamål på vardera 3 miljoner kronor. Det skall bli intressant att se, om för en så riksviktig sak, som skulle hjälpa många människor, det finns något gehör i denna kammare, under det att här andra 3 miljoner kastas ut på sådant sätt, att det icke blir någon egentlig nytta därav.

(Forts.)

Herr O l s s o n, O s c a r: Jag skall be att få giva herr Lindhagen en upplysning, att detta icke är så farligt, som han fattat det. Här är icke alls fråga om en förstärkning av vår flotta. Detta "förstärkningsanslag" avser helt enkelt att försöka ställa om så långt som möjligt, att icke flottan blir svagare än vad den nu är. Detta och intet annat!

Dessutom är det en sak till, som herrarna torde observera, och det är, att här har skett en besparing gent emot vad som i den kungl. propositionen framfördes. Det är nämligen så, att utskottet har i sin motivering fäst uppmärksamheten på, att utskottet inte vill vara med på underhållet av en del av de fartyg, som det här är fråga om, utan vill hava dessa fartyg upplagda i reserv. Och nu är det så, herr Lindhagen, att när utrangerad fartygsmateriel lägges upp i reserv, kostar det en hel mängd penningar det året materielen lägges upp, men sedan är man naturligtvis fri från underhållskostnader. Vi göra sålunda faktiskt en besparing, fastän det icke synes några siffror på den för i år.

Slutligen ber jag få fästa uppmärksamheten på, att då utskottet sagt, att detta anslag hade sammanhang med arbetslöshetens bekämpande, så var detta visserligen ytterligare ett skäl för utskottet vid beslutets fattande, ehuru icke av avgörande betydelse. Det har herr Lindhagen nog rätt uti, att det skälet icke bör ha en *avgörande* betydelse i detta fallet, men ett bidragande skäl fick det vara för att bevilja den summa, som här var fråga om. Då, rent sakligt sett, anslaget är så pass starkt motiverat som det verkligen är, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Winberg: Herr talman, jag kan verkligen icke biträda den meningen, att detta skulle vara lämpligaste sättet att bekämpa arbetslösheten, att till dessa militära ändamål anslå 3 miljoner kronor. För övrigt är det så typiskt detta med ett utskottsutlåtande på två sidor med 18 rader för att förorda en utgiftspost på 3 miljoner. Det är det vanliga lättvindiga sättet i riksdagen, då det gäller större belopp, men rör det sig om små summor för andra ändamål då framkallas ofantliga debatter. Med hänvisning till alldeles samma argument som från olika håll användes i denna kammare i lördags rörande den ekonomiska situationen vi nu befinna oss i, där det gäller ifråga om statsutgifterna att se till att de användas på ett verkligt förnuftigt sätt, finner jag, att det just nu är tillfälle att praktisera dessa synpunkter, och ber därför, herr talman, att få yrka avslag å föreliggande förslag.

Herr Kvarnzelius: Om herr Winberg hade satt sig in i

detta ärende skulle han nog icke kommit med yrkande om avslag, där-^{Förstärkning} om är jag övertygad. De medel, som nu tillstyrkts av statsutskottet,^{av ordinarie} äro sådana som äro oundgängligen erforderliga för att kunna underhålla^{anslaget till} den material, som finnes, och som kan anses ha något stridsvärde, på det^{flottans ny-} att den icke genom bristande underhåll skall råka i förfall. Det är tydligt,^{byggnad och} att det är en mycket dålig ekonomi att på det sättet vårda materia-^{underhåll.} len, att den förfares och tar skada. Här komma sedermera äskanden om anslag för nyanskaffning, och då är det möjligt att herr Winberg och jag träffas; men när det gäller att vårda och underhålla den material vi ha, anser jag, att, så länge vi icke ha fixerat i vilken omfattning vi skola bibehålla flottan, är det intet skäl uti att låta någon del av den material, som har något värde, förfalla. Därtill kommer givetvis vad herr Oscar Olsson yttrade om önskvärdheten av att icke genom vidtagande av en del avskedanden vid flottans varv i Stockholm och Karlskrona bidra till att öka arbetslösheten, som är tillräckligt stor i alla fall, helst man är övertygad om att det arbete, som man nu på detta sätt vill undanskjuta, måste i fortsättningen utföras och medel härför beviljas. Jag anser det därför förenligt med mycket god sparsamhet och mycket god ekonomi att gå med på vad utskottet har föreslagit, varför jag yrkar bifall till detsamma.

Efter härmed slutad överläggning gjordes enligt därunder framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till samt vidare på avslag å vad utskottet i det förevarande utlåtandet hemställt; och förklarades den förra propositionen, vilken upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, i anledning av väckt motion om vissa uppgifters meddelande å de i bihanget till riksdagens protokoll tryckta motionerna.

*Om vissa
uppgifters
meddelande
å tryckta
riksdags-
motioner.*

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 141, hade herrar *Julin* och *Norling* hemställt, att riksdagen ville besluta, att, då i riksdagen väckt motion föreläge i tryck som bilaga till riksdagens protokoll, skulle i motionens rubrik eller på annat lämpligt sätt finnas å motionen angivet, till vilket utskott den blivit remitterad samt dagen då så skett.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Herr *Julin*: Ehuru jag icke kan inse, att de svårigheter som denna motion, om den bifalles, skulle föranleda, äro så stora som ut-

Om vissa
uppgifters
meddelande
å tryckta
riksdags-
motioner.
(Forts.)

skottet vill göra dem till, ämnar jag icke yrka bifall till min motion. Jag inser nämligen alltför väl, att den lilla reform, som här varit avsedd att genomföras, den nämligen att när vi få motionstrycket i vår hand vi också samtidigt skulle ha en upplysning om vart motionen tagit vägen för vidare behandling, den lilla reformen är en mycket liten detalj i de förändringar, som böra vidtagas för att man här i riksdagen skulle på ett enklare sätt än nu är fallet kunna följa ärendenas gång. Det är ju alldeles klart, att något litet mera arbete skulle man därigenom komma att lägga på kansliet, men jag tror icke, att det skulle vara så förfärligt mycket mera, om nämligen kansliet kunde bli omorganiserat enligt modernare principer. Man må endast tänka på dess diarium, där man har att söka de uppgifter, man önskar, men där man ju helt och hållet är hänvisad till tjänstemännens välvilja, vilken ju dock är mycket stor, det måste jag medge. Men det vore naturligtvis mycket klokare och enklare att som på ett affärskontor hålla ett slags kortregister, där var och en utan vidare omgång skulle kunna hämta de upplysningar han behövde. Nu kan det visserligen sägas, att icke var och en personligen är så överlupen med arbete och sysselsatt med ett så stort antal frågor i riksdagen, och de frågor han har intresse för och arbetar med bör han kunna hålla reda på ändå. Men vi ha en stor allmänhet som börjar intressera sig för ärendenas gång i riksdagen och vänder sig till riksdagsmännen för att få upplysningar. Denna allmänhet fordrar, att de olika riksdagsmännen snabbt skola kunna lämna dem besked om var den fråga, man intresserar sig för, befinner sig. Detta låter sig nu göra tack vare en tillmötesgående personal på kansliet, men naturligtvis kunde det ske mycket fortare och mindre betungande för riksdagsmännen, om man hade det på ett överskådligt sätt ordnat. Det vore icke för mycket, om man på något ställe i riksdagshuset hade en tavla, där någon tjänsteman från kansliet varje dag prickade in var ärendena dag för dag befunno sig, så att man ögonblickligen kunde se det. Kompletterades så denna tavla med ett kortregister, skulle vi nästan vara framme vid idealiska förhållanden.

Jag har som sagt intet yrkande att göra, men jag har icke kunnat underlåta att påpeka vad jag nu har sagt. Nu säger man mig naturligtvis: "Vänta du, min gosse, tills du fått vara med litet längre, så kommer du inte att oroa dig för de här sakerna och för de andra frågorna, det hela går nog bra ändå, utan att man springer och tittar efter var de finnas." Ja, jag är fullt på det klara med att man måste göra på det sättet, att man måste begränsa sig, men man måste säga, att det skulle vara angenämt att slippa den där tungan på sitt samvete att helt enkelt icke kunna följa med, även om man skulle vilja det.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det föreliggande utlåtandet hemställt.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 55—57 hänvisades propositionen nr 55 till statsutskottet, varemot de båda övriga nu på begäran bordlades.

Anmälades och bordlades
bevillningsutskottets betänkande nr 4, i anledning av väckta motioner om förhöjning av tullsatserna för vissa varuslag; samt jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor; och

nr 8, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:ts angående utsträckning av gällande förbud mot att under häckningstiden taga vissa fågelägg till att beträffande Västkusten avse alla sjöfåg-lars ägg.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12,42 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 18 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Tamm* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 68, angående inrättande av ett tullmuseum;
nr 69, angående pensioner åt f. d. kontrollörerna vid sockerbeskattningen *C. M. Lundgren*, *H. J. Sjöstedt* och *S. Nilsson*;
nr 76, angående ersättning till värnpliktige *W. J. G. Svensson* i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring;
nr 79, angående försäljning av ett kronan tillhörigt, från egendomen *Brandalsund* i *Ytterjärna socken* av *Stockholms län* exproprierat område;
nr 82, angående försäljning av ett område tillhörande övningsplatsen *Ljungbyhed*; samt

nr 83, angående pension åt föreståndaren för gymnastiskt-ortopediska institutet A. Wide m. fl.

Justerades protokollen för den 12 och den 15 innevarande månad.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

År 1921 den 16 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens justitieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren Berndt Nils Robert Lilienberg — 47 röster; i följd varav herr revisionssekreteraren Berndt Nils Robert Lilienberg blivt till riksdagens justitieombudsman utsedd.

Arvid Lindman. *Bernh. Eriksson.* *Joh. Johansson i Kälkebo.*
Axel Modig.

År 1921 den 16 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse den man, som skall efterträda riksdagens justitieombudsman, ifall denne, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val av justitieombudsman, skulle med döden avgå, samt utöva ämbetet under den tid, justitieombudsmannen kan vara av svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr hovrättsrådet Ernst Arnold Lindman — 46 röster; i följd varav herr hovrättsrådet Ernst Arnold Lindman blivt utsedd till justitiombudsmannens efterträdare.

Arvid Lindman. *Bernh. Eriksson.* *Joh. Johansson i Kälkebo.*
Axel Modig.

År 1921 den 16 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens militieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr hovrättsrådet Gustaf Ferdinand Lindstedt — 44 röster; i följd varav herr hovrättsrådet Gustaf Ferdinand Lindstedt blivt till riksdagens militieombudsman utsedd.

Arvid Lindman. *Bernh. Eriksson.* *Joh. Johansson i Kälkebo.*
Axel Modig.

År 1921 den 16 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse den man, som skall efterträda riksdagens militieombudsman, ifall denne, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val av militieombudsman, skulle med döden avgå, samt utöva ämbetet under den tid, militie-

ombudsmannen kan vara av svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr hovrättsrådet John Arthur Samuelson — 46 röster; i följd varav herr hovrättsrådet John Arthur Samuelson blivit utsedd till militeombudsmannens efterträdare.

*Arvid Lindman. Bernh. Eriksson. Joh. Johansson i Kälkebo.
Axel Modig.*

På framställning av herr talmannen beslöts att de nu upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna ävensom att riksdagens kansli-deputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels till skrivelser till Konungen med anmälan om de verkställda valen, dels ock till de paragrafer därom, som borde införas i riksdagsbeslutet.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 19 A, angående regleringen av utgifterna för kapitalökning för år 1922 i avseende å post- och telegrafverken; samt

nr 19 B, angående regleringen av utgifterna för kapitalökning å tilläggsstat till riksstaten för år 1921 i avseende å post- och telegrafverken; andra lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om ändring av i lagen om fattigvården meddelade stadganden rörande förvärv av hemortsrätt; och

nr 6, i anledning av väckta motioner angående uppskov med skyldigheten för landsting att anordna skyddshem; ävensom

jordbruksutskottets utlåtande nr 11, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande åt arrendatorer m. fl. i Norrland och Dalarna av utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 48 till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om beredande av medel till fortsättande av arbetena å kraftstationen vid Harsprånget.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 56, angående ersättning till värnpliktige K. E. Backlund i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring; och

nr 57, angående ersättning till värnpliktige G. Nyström i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring.

Föredrogos, men bordladès på flera ledamöters begäran ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden nr 9—12, bevillningsutskottets betänkande nr 4 och jordbruksutskottets utlåtanden nr 6—8.

Efter föredragning av de denna dag avlämnade kungl. propositionerna hänvisades dessa, nr 68 till statsutskottet, nr 69, 76 och 83 till bankoutskottet samt nr 79 och 82 till jordbruksutskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,11 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.